

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สื่อมวลชนในปัจจุบันมีอิทธิพลต่อทัศนคติแนวความคิดและการแสดงออกของประชาชน ผู้รับสารมาก โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เสนอผ่านทางสื่อมวลชนทุกแขนง เมื่อรวมเข้ากับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตสมัยใหม่ทำให้การผลิตและวิธีการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนมีคุณภาพและมีความน่าสนใจมากขึ้น การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารก็เป็นที่ไปอย่างทั่วถึงมากขึ้น

การที่เครือข่ายของการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนเป็นไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น และมีผล กระทบต่อความคิดของประชาชนผู้รับสารนี้เองทำให้ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาถึงเนื้อหาสารในสื่อมวลชนที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้รับสารสตรี ทั้งนี้เป็นเพราะในปัจจุบันปริมาณผู้ผลิตสื่อมวลชนหญิงมีมากขึ้น และได้พิสูจน์ตัวเองว่ามีความสามารถและศักยภาพในการทำงานทางด้านการผลิตสื่อเท่ากับผู้ชาย สื่อมวลชนแขนงต่างๆก็มีการนำเสนอเนื้อหาของสตรีมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ผู้วิจัยให้ความสนใจก็คือ ปัญหาที่ว่าท่ามกลางการขยายตัวด้านปริมาณของ ผู้รับ-ผู้ส่งสารและเนื้อหาสื่อมวลชนสำหรับสตรีนั้นสื่อมวลชนได้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำหรับส่งเสริมบทบาทความเสมอภาคของสตรีในสังคมไทยหรือไม่ เพราะถึงแม้ว่าสื่อจะมีได้เป็นสาเหตุของการยกระดับสถานภาพทางสังคมของสตรี และสื่อเพียงอย่างเดียวก็ไม่สามารถยกระดับสถานภาพทางสังคมของสตรีได้ก็ตาม เนื่องจากปัญหานี้ฝังรากลึกในโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมถึง ทัศนคติของคน ซึ่งต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลง แต่อำนาจภายในของสื่อจะสามารถกระตุ้นความตระหนัก และลดระดับความรุนแรงของความไม่เท่าเทียมให้น้อยลงได้

สื่อโทรทัศน์

ผู้วิจัยเลือกที่จะทำการวิเคราะห์สื่อโทรทัศน์ เนื่องจากในปัจจุบันโทรทัศน์ เป็นสื่อที่แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับมากที่สุดในปัจจุบัน เป็นสื่อที่มีพลังและเข้าได้ถึงทุกพื้นที่ในสังคม เป็นสื่อมวลชนเดียวที่รวมเอาคุณสมบัติของวิทยุ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์เข้าไว้ด้วยกัน กล่าวคือผู้ชมสามารถได้ยินเสียงเหมือนฟังวิทยุ ได้เห็นภาพเหมือนชมภาพยนตร์ และได้เห็นตัวหนังสือเช่นเดียวกับอ่านหนังสือพิมพ์ (อรรถพร เขียวถาวร 2520) ดังนั้น โทรทัศน์จึงเป็นเหมือนจุดศูนย์กลางในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมของสังคมและที่สำคัญคือ มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังแนวคิดและภาพของบทบาทให้กับสาธารณชน โดยผ่านรายการประเภทต่าง ๆ

ความสำคัญของโทรทัศน์ได้รับการยืนยันจากWilbur Schramm (1964) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของโทรทัศน์ในฐานะเป็นสื่อมวลชนหนึ่งไว้ดังนี้

- 1.ความกว้างขวาง (Extensive) สื่อมวลชนสามารถเข้าไปถึงทุกหนทุกแห่งของประเทศ
- 2.ความรวดเร็ว (Speed) การถ่ายทอดข่าวสาร โดยสื่อมวลชนเข้าถึงประชาชนจำนวนมากได้ในเวลาอันรวดเร็ว
- 3.การที่สามารถควบคุมได้ (Controllability) เป็นการง่ายสำหรับผู้วางนโยบายพัฒนาที่จะใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือมากกว่าสิ่งอื่น ในการที่จะบรรลุจุดประสงค์ในการพัฒนาประเทศ
- 4.ศักยภาพของความมีประสิทธิภาพ (Potential Effectiveness) สื่อมวลชนสามารถให้ความรู้ ซึ่งเป็นพลังมหาศาลที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการให้ข่าวสารแก่ประชาชนเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ

โทรทัศน์ในประเทศไทยมีการพัฒนาขึ้นในแง่ของคุณภาพการผลิตและความทันสมัย แต่ในแง่คุณภาพของเนื้อหาแล้วอาจมิได้พัฒนาไปเท่าใดนักเพราะเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ยังวนเวียนอยู่ในเนื้อหาเดิม ๆ เป็นการกำหนดค่านิยมให้สังคมโดยอ้อม ซึ่งในฐานะของความเป็นสื่อมวลชน ถือว่า มิได้มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมิได้ทำหน้าที่ตามบทบาทเชิง

จริยธรรมที่ควรเป็น (ระวีวรรณ ประกอบผล : 2520) เพราะเนื้อหาและกลุ่มบุคคลที่
 โทรทัศน์นำเสนอมีอิทธิพลและมีผลกระทบต่อความคิดและพฤติกรรมของบุคคลที่ผู้รับสารใช้
 เป็นมาตรฐานในสร้างค่านิยมหรือแนวคิด(สุลีมาน : 2531) ดังนั้น บุคคลหรือเนื้อหาที่
 รายการโทรทัศน์นำเสนอที่เกี่ยวกับสตรีก็อาจมีผลกระทบต่อแนวคิดและค่านิยมของสตรีผู้รับ
 สารและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของคนในสังคมโดยรวมได้ เพราะความเคยชินที่พบ
 เห็นได้บ่อยครั้งจะกลายเป็นแบบอย่าง และมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดและ
 กระบวนการปรับพฤติกรรมตามอย่าง (Socialization) ได้

การพัฒนาสตรี

สมศรี สุกุมลนันท์ (2532) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาสตรีว่า คือการเปลี่ยนแปลง
 สถานภาพและบทบาทของสตรีให้เท่าเทียมกับบุรุษในทางที่ดีขึ้น

ส่วนคณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว ในคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ
 สังคมแห่งชาติ (2525) ได้ให้ความหมายการพัฒนาสตรีว่า เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง
 และปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสถานภาพของสตรีในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง
 ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพัฒนาสตรีด้านสุขภาพ แรงงาน กลุ่มสตรีทุพพลภาพ ผู้ย้ายถิ่น การ
 พัฒนาสตรีด้านสิ่งแวดล้อม การเกษตร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การพัฒนาด้าน
 สิทธิสตรี ครอบครัว สิทธิด้านความสัมพันธ์ทางเพศ ด้านการเมือง การศึกษา ศาสนา และ
 วัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงบทบาทและปรับปรุงสถานภาพของสตรีเป็นองค์ประกอบสำคัญใน
 กระบวนการพัฒนาสังคมในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือ
 ประชากร (วาริศา พลายบัว : 2532) สังคมใดที่ยังที่มิได้พยายามให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
 หรือมุ่งลดช่องว่างระหว่างเพศหรือมิได้มุ่งพัฒนาสตรีให้มีสภาพที่เท่าเทียมชาย สังคมนั้นก็จะ
 ไม่ได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพเท่าที่ควร

สิทธิที่เท่าเทียมได้หมายรวมถึงการมีส่วนร่วมในการสื่อสารอย่างเต็มที่ของสตรีซึ่งก็เป็น
 ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศปัจจัยหนึ่ง ดังที่Eileen Mahoney (1991) กล่าวว่า สื่อมี
 พลังอำนาจอันมหาศาลในอันที่จะนำมาซึ่งความเท่าเทียม และการได้รับความเท่าเทียม
 กันระหว่างหญิงชายเป็นสิทธิมนุษยชนที่พึงจะได้รับ

สื่อกับการพัฒนาสตรี

เนื่องจากตั้งแต่ในอดีต ทศนคติของสังคมและการประพฤติกฎปฏิบัติที่ต่อเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนาน สังคมไทยได้คาดหวังให้สตรีไทยมีบทบาทและสถานภาพของการเป็นแม่และเมียโดยต้องอยู่ ภายใต้การปกครองของเพศชายมาตลอด ทำให้โอกาสของสตรีในการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆด้อยกว่าผู้ชาย ส่งผลกระทบต่อตัวสตรีที่มีภาพต่อตนเองตามค่านิยมที่สังคมกำหนดและถ่ายทอดไว้ ดังที่กาญจนา แก้วเทพ (2532) กล่าวว่า " ผลิตรกรรมจากสังคมและวัฒนธรรมทำให้สตรีหลงใหลได้ปลื้มกับบทบาทแม่และเมีย "

สื่อมวลชนในฐานะสถาบันหนึ่งในสังคมก็มีส่วนในการกำหนดภาพตายตัว (Stereotype) ของสตรีเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นการรบกวนสงวนตัว ความเป็นแม่บ้านแม่เรือน การเป็นคนอ่อนส่อนง่าย หรือ ค่านิยมที่ว่าสตรีเป็นสมบัติของผู้ชายหรือสามี การตอกย้ำค่านิยมเดิม ๆ ของสตรีเช่นนี้ ทำให้พลังความคิดสร้างสรรค์ของสตรีที่สามารถระดมมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติไม่สามารถได้รับการยอมรับได้อย่างเต็มที่หรืออย่างน้อยที่สุดก็ไม่สามารถมีบทบาททัดเทียมกับชาย ทั้ง ๆ ที่สตรียังต้องการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆและมีศักยภาพสูงไม่แตกต่างจาก ผู้ชายเลย (ชีรนภา กาญจนอักษร :2537)

การที่สื่อมวลชนยังตอกย้ำค่านิยมเดิมของสังคมอยู่ ในขณะที่สตรีในสังคมปัจจุบันมิได้สวมบทบาทของแม่และเมียเท่านั้น เป็นเพราะแม้ว่าจะมีปริมาณของผู้ผลิตสื่อมวลชนสตรีมากขึ้นก็ตาม แต่ก็มีสตรีเพียงส่วนน้อยที่เป็นเจ้าของสื่อ การขาดอำนาจควบคุมและการขาดการมีส่วนร่วมในระบบสื่ออย่างเพียงพอทำให้ภาพลักษณ์ของสตรีในสื่อมวลชนยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในปัจจุบัน ทั้งนี้ ได้รับการยืนยันจากข้อเสนอของ The Asian Pacific Development Center ได้อธิบายปรากฏการณ์นี้ว่า เนื่องจากผู้ชายเป็นผู้ครอบครองเอกสิทธิ์ในสื่อมวลชนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ผู้ชายจึงใช้สื่อมวลชนในฐานะกลไกในการหล่อหลอมอุดมการณ์ (ideological apparatus) ที่จะธำรงรักษาอภิสิทธิ์ของตน ผลลัพธ์ที่เกิดตามมา ก็คือ อุปสรรคในการใช้สื่อมวลชนเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ

ประเภทรายการโทรทัศน์กับการพัฒนาสตรี

จากสัมพันธภาพระหว่างสื่อมวลชนกับสังคมสามารถนำมาอิงกับการใช้เนื้อหาสื่อในรายการโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาสตรีได้ว่า เนื้อหาที่รายการโทรทัศน์นำเสนอได้สะท้อนภาพของสตรีตามความเป็นจริงหรือไม่ และ สื่อมวลชนได้เสนอเนื้อหาที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ของสตรีให้ดีกว่าที่เป็นอยู่หรือไม่ โดยพิจารณาจากรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. ละครโทรทัศน์ เป็นรายการที่นับว่าเป็นของสตรีอย่างแท้จริง เพราะสตรีเป็นกลุ่มที่ดูละครโทรทัศน์มากที่สุด เนื้อหาของละครโทรทัศน์ไทยยังแฝงเอาการบอกกลุ่มสตรีว่า แหล่งของอำนาจในสังคมนั้นอยู่ที่ผู้ชาย การกดขี่และการยอมรับอำนาจการกดขี่นั้นน่าจะเป็นอุดมคติสำหรับสตรีทุกคน

ลักษณะเด่นชัดของละครโทรทัศน์ไทย คือ (กาญจนา แก้วเทพ: 2532)

1.1. อาชีพของสตรี ส่วนใหญ่สตรีในละครไม่มีอาชีพเพราะละครต้องการสืบทอดอุดมการณ์ " ผู้ชายเป็นฝ่ายหาเลี้ยงครอบครัว " ซึ่งภาพดังกล่าวไม่ได้สะท้อนภาพความจริงในสังคมไทยเลย เพราะปัจจุบันสตรีไทยส่วนใหญ่จะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องปากท้อง มิใช่จะพบเฉพาะแต่ปัญหาครอบครัวและความรัก เหมือนในละคร

1.2. อำนาจที่เหนือกว่าของชาย ไม่ว่าจะเป็นในบ้าน ในการเมือง ในที่ทำงาน ฯลฯ ผู้ชายที่ปรากฏในละครโทรทัศน์จะแฝงไว้ด้วยภาพของการที่ชายมีอำนาจเหนือกว่าหญิง

1.3. ไม่มีความสมานฉันท์ในหมู่สตรี ละครโทรทัศน์ไทยส่วนใหญ่จะนำเสนอให้สตรีช่วงชิงพระเอก ซึ่งเนื้อหาละครแบบนี้เป็นตัววางรากฐานทัศนคติแบบเป็นปฏิปักษ์ต่อกันให้เกิดขึ้นระหว่างสตรีกันเอง ทั้งที่ศัตรูที่แท้จริงของสตรี คือ ระบบสังคมแบบชายเป็นใหญ่

1.4. วิธีการนำเสนอ การนำเสนอภาพของผู้หญิงผู้ชายในละครโทรทัศน์ไทยแตกต่างกัน คือ ตัวละครชายมีลักษณะเคลื่อนไหว มีพัฒนาการ สมจริงสมจัง แต่ตัวละครหญิงมักมีลักษณะเดียว ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่สมจริง ถ้าเป็นคนดีก็จะดีจนเกินไป หรือถ้าเป็นตัวร้ายก็จะร้ายมากเกินไป

1.5. ละครโททศน์เป็นเหมือนเป็นสื่อสำหรับหลบหนีทางจิตใจของผู้คนที่กำลังเผชิญปัญหาต่าง ๆ ในโลกความจริง เช่น ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางเพศในสังคม ได้รับการแก้ไขแบบจินตนาการในโลกความจริง เช่น การได้รับความรัก การให้เกียรติ และการยกย่องจากพระเอก

แม้ว่า ละครโททศน์ในปัจจุบันจะเริ่มเสนอภาพสตรีที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น แต่เมื่อเทียบกับละครส่วนใหญ่แล้วเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก สาเหตุสำคัญที่ทำให้ละครโททศน์เสนอลักษณะสตรีในแบบเดิมอาจเป็นเพราะผู้สร้างละครส่วนใหญ่นำเอานวนิยายสมัยก่อนมาสร้างเป็นละครใหม่อยู่เสมอ แม้จะมีการนำมาปรับให้ทันสมัยมากขึ้น แต่แนวคิดหลักของนวนิยายยังคงเดิม เช่น ดาวพระศุกร์ ปราสาทมืด หัวใจเถื่อน พรหมไม่ได้ลิขิต

2. โฆษณา ในปัจจุบันเราจะพบภาพของสตรีในการโฆษณาสินค้าเกือบทุกชนิด ไม่ว่าสินค้าที่มุ่งกลุ่มเป้าหมายใดก็ตาม เป็นเพราะว่า สตรีมีคุณสมบัติที่จะนำมาใช้เป็นวัตถุที่ใฝ่ฝัน ใช้สร้างความปรารถนาให้เกิดขึ้นได้ (object to look, object to desire) ในลักษณะเช่นนี้ ถือได้ว่าการเปลี่ยนแปลงภาพของสตรีในเชิงปริมาณ แต่ในเชิงคุณภาพ ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงเท่าที่ควร สตรีในโฆษณายังคงเป็น " ภาพแบบฉบับ " เช่นเดิมเป็นส่วนใหญ่ นั่นคือสถานที่ของสตรีคือบ้าน สตรีจะไม่ตัดสินใจในเรื่องสำคัญ สตรียังต้องพึ่งพาผู้ชายและต้องการได้รับการปกป้องและสตรีเป็นวัตถุทางเพศสำหรับผู้ชาย

เหตุที่สตรีในงานโฆษณายังคงเป็นเช่นเดิม เพราะการโฆษณามีเป้าหมายทางสังคม คือ ตอกย้ำผู้คนในสังคมให้ดำเนินพฤติกรรมไปตามที่ในโฆษณานำเสนอ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อ การรับรู้ตนเองของสตรีในสังคมด้วย

ผลกระทบอีกประการหนึ่ง คือ การหลบซ่อนปัญหาที่แท้จริงของสตรีเอาไว้ โฆษณามุ่งให้สตรีเอาใจใส่กับเรื่องส่วนตัว เช่น การมีผมแตกปลาย น้ำหนักมาก แต่สถานภาพ " เพศที่สอง " ที่มีศักดิ์ศรีน้อยกว่าผู้ชาย ซึ่งเป็นปัญหาที่แท้กลับถูกละเลย

ในวงการโฆษณาทุกวันนี้เริ่มมีการจำแนกระหว่าง " การโฆษณาเพื่อขายสินค้า " และ " การโฆษณาเพื่อสังคม " เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสินค้า แต่ก็ไม่ได้ปรากฏว่า " การโฆษณาเพื่อสังคม " จะทำหน้าที่ส่งเสริมบทบาทและสถานภาพที่เท่าเทียมระหว่างสตรีและบุรุษแต่อย่างใด

3. ข่าว การนำเสนอภาพของสตรีในข่าวที่มีความสำคัญนั้น สตรีถูกนำเสนออย่างมาก และมักจะเป็นภาพที่ติดลบ เช่น ถูกข่มขืน ถูกล่อลวง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำจำกัดความเดิมของ คำว่า " ข่าว " ว่าเป็นบรรดาเหตุการณ์ร้าย ๆ ต่างๆ เหตุการณ์ดี ๆ นั้นไม่ใช่ข่าว ซึ่งได้มีข้อโต้แย้งจากองค์การยูเนสโกว่า ควรจำกัดความคำว่า " ข่าว " เสียใหม่ เพื่อเปิดโอกาสให้ข่าวดี ๆ ได้กลายเป็นข่าวขึ้นมาบ้างส่วนใหญแล้ว หากข่าวนำเสนอภาพสตรีในทางบวกมักเป็นสตรีที่อยู่ในวงสังคมชั้นสูง มีชื่อเสียง แต่หากเป็นการนำเสนอภาพของสตรีชนชั้นล่าง มักจะเป็นภาพที่ติดลบเสมอ

4. รายการผู้หญิง รายการโทรทัศน์ที่มุ่งกลุ่มเป้าหมายเฉพาะสตรีนั้นมีมานานแล้ว ตั้งแต่ไทยเพิ่งมีสถานีโทรทัศน์ใหม่ ๆ แต่ในขณะนั้น รายการประเภทนี้มีจำนวนน้อย และเนื้อหาของรายการจะเป็นเรื่องการจัดตกแต่งบ้าน เสริมสวย ประุงอาหาร สอนมารยาท การตัดเสื้อผ้า การเดินแฟชั่นซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมบทบาทการเป็นมารดา ภรรยา สัตว์โลกแสนสวยอยู่เช่นที่เคยเป็นมา มิได้ช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมการเท่าเทียมกันทางเพศ มิได้ส่งเสริมให้สตรีมีความรู้เท่าทันในเรื่องโลกกว้างที่อยู่นอกขอบเขตของบ้านเรือน

นับแต่ ปี 2530 เป็นต้นมา รายการโทรทัศน์สำหรับผู้หญิงได้มีการพัฒนาการนำเสนอรูปแบบ เนื้อหารายการที่แตกต่างไปจากแบบเก่า มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายคือ สตรีในสังคมยุคปัจจุบัน คล่องแคล่ว ทำงานนอกบ้าน การศึกษาดี มีความสามารถและความรู้ทัดเทียมชาย รายการแรกสำหรับรายการโทรทัศน์เพื่อสตรีในรูปแบบใหม่นี้ คือ รายการผู้หญิงวันนี้ หลังจากนั้น ก็มีรายการทำนองเดียวกันเกิดขึ้นมาตามสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ มีการนำเสนอเนื้อหากว้างขึ้นกว่าในยุคแรก

ถึงแม้ว่ารายการผู้หญิงประเภทนี้มีปริมาณเพิ่มขึ้นมาก แต่ในด้านคุณภาพก็จะต้องนำมาวิเคราะห์ว่าเนื้อหาที่นำเสนอ นั้นมีคุณค่าครอบคลุมต่อการพัฒนาสตรีในทุกระดับหรือไม่ พัฒนาไปในด้านใดบ้าง และเนื้อหาของรายการได้สะท้อนค่านิยมใดให้กับสตรีและสังคม ข้อมูลที่วิเคราะห์ได้นี้ อาจเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพเนื้อหา ของรายการ เพื่อผลในการบรรลุจุดประสงค์เพื่อการพัฒนาสตรีไทยในอนาคตอันใกล้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสตรีทั้งในภาพลักษณ์ใหม่ ภาพลักษณ์เดิม และภาพลักษณ์ผสมของสตรี รวมถึงการนำเสนอกลุ่มชนชั้นสตรีที่สะท้อนในรายการโทรทัศน์สำหรับสตรี
2. เพื่อศึกษาเนื้อหาที่นำเสนอระดับการพัฒนาสตรีที่สะท้อนในรายการโทรทัศน์สำหรับสตรี ปี 2537
3. เพื่อศึกษาค่านิยมที่ช่วยพัฒนาหรือสนับสนุนความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายในสังคมปัจจุบันในรายการโทรทัศน์สำหรับสตรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับสตรีที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ส่วนกลางมีเวลาออกอากาศครึ่งชั่วโมง-หนึ่งชั่วโมง เป็นระยะเวลา 3 เดือน คือตั้งแต่เดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2537 ตั้งแต่วันจันทร์ - วันอาทิตย์
2. ศึกษารายการโทรทัศน์ทั้งสิ้น 6 รายการคือ
 - 2.1 รายการผู้หญิงยาดรา ทางช่อง 3 ทุกวันพฤหัสบดี เวลา 18.00-18.45 น.
 - 2.2 รายการผู้หญิงวันนี้ เดลี่ แมกกาซีน ทางช่อง 3 ทุกวันจันทร์-พุธ เวลา 08.30-09.00 น.
 - 2.3 รายการผู้หญิงวันนี้ ทางช่อง 3 ทุกวันอาทิตย์ เวลา 10.00-11.00 น.
 - 2.4 รายการผู้หญิงอยากรู้ ทางช่อง 3 ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 09.00-09.30 น.
 - 2.5 รายการผู้หญิง ผู้หญิง ทางช่อง 9 ทุกวันเสาร์ เวลา 15.30-16.30 น.
 - 2.6 รายการครบเครื่องเรื่องผู้หญิง ทางช่อง 7 ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.00-09.00 น.

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานซึ่งได้รับแนวคิดมาจากงานวิจัยที่ศึกษาถึงบทบาทและสถานภาพสตรีในงานโฆษณาของนพรัตน์ วงศ์กลุฑ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : 2531) ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำสมมติฐานของงานวิจัยชิ้นนั้นมาศึกษากับรายการโทรทัศน์ ดังนี้

1. รายการโทรทัศน์สำหรับสตรีจะสะท้อนบทบาทของสตรีในภาพลักษณ์ใหม่มากกว่าสตรีในภาพลักษณ์เดิมและสตรีในภาพลักษณ์ผสม
2. รายการโทรทัศน์สำหรับสตรีสะท้อนกลุ่มสตรีชนชั้นกลางมากกว่าสตรีชนชั้นสูงและสตรีชนชั้นล่าง
3. เนื้อหาที่นำเสนอในรายการโทรทัศน์สำหรับสตรี เป็นเนื้อหาที่มีส่วนช่วยการพัฒนาในระดับตัวเองมากกว่าเน้นเรื่องระดับครอบครัว และระดับโลกภายนอก
4. เนื้อหาที่เสนอในรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีไม่สนับสนุนบทบาทที่เท่าเทียมระหว่างหญิงชายในทางที่ถูกต้องเท่าที่ควร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รายการโทรทัศน์สำหรับสตรี หมายถึง รายการที่มุ่งกลุ่มเป้าหมายสตรีในสังคมปัจจุบันที่แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ส่วนกลาง
2. บทบาท (Role) หมายถึง สิ่งที่คุณคลในภาพลักษณ์ต่าง ๆ กระทำหรือเป็นการกระทำของคนในสถานการณ์ต่าง ๆ
3. สถานภาพ (Status) หมายถึง สิ่งที่สังคมสร้างขึ้นสำหรับทุกคน เพื่อให้ปฏิบัติภาระหน้าที่ตามสิทธิและข้อผูกพัน ซึ่งมีผลก่อให้เกิดบทบาทขึ้น
4. สตรีที่เป็นวัตถุทางเพศ หมายถึง สตรีที่ถูกมองว่าต้องสวยเพื่อดึงดูดความสนใจของเพศตรงข้าม สตรีเหล่านี้ถูกตีค่าให้มีสถานภาพและความสามารถด้อยกว่าชาย

5. บทบาทของสตรีทำงาน หมายถึง สตรีในสังคมยุคปัจจุบันที่ทันสมัย ฉลาดรอบรู้ มีความเชื่อมั่น มีความสามารถในหน้าที่การงานและมีอาชีพที่เคียงบ่าเคียงไหล่ผู้ชาย

6. สตรีในวงสังคมชั้นสูง หมายถึง สตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับสูง มีชื่อเสียงในวงสังคม มีธุรกิจ รวมไปถึงสตรีที่ได้รับบารมีและชื่อเสียงจากสามี

7. สตรีชนชั้นกลาง หมายถึง สตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง มีความสามารถในการทำงาน เลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้

8. สตรีชนชั้นล่าง หมายถึง สตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีการศึกษาน้อย มีอาชีพที่ต้องใช้แรงงานเข้าแลก

9. สตรีในภาพลักษณ์เดิม หมายถึง สตรีที่รับบทบาทเป็นภรรยาและมารดา มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานบ้าน เลี้ยงลูก ปรนนิบัติสามีแต่เพียงอย่างเดียว

10. สตรีในภาพลักษณ์ใหม่ หมายถึง สตรีที่ทำงานประกอบอาชีพนอกบ้านทั้งกลุ่มวิชาชีพ เช่น นักธุรกิจ แพทย์ ทนายความ ฯลฯ หรือ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน เช่น แม่ค้า กรรมกร ฯลฯ

11. สตรีในภาพลักษณ์ผสม หมายถึง สตรีในภาพลักษณ์ดั้งเดิมดั้งเดิม คือ ต้องประกอบอาชีพนอกบ้านเพื่อหาเงินเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวพร้อมกับต้องทำหน้าที่ของสตรีในฐานะแม่และเมียประกอบกันไปด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำข้อค้นพบไปนำเสนอแก่ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับรายการสตรี เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับสตรีในภาพที่เหมาะสมและถูกต้อง ได้แก่ บทบาทที่เท่าเทียมผู้ชาย ควรได้รับการยกย่องในคุณค่าความเป็นหญิง รวมถึงการให้โอกาสแก่สตรีในการพัฒนาศักยภาพของชีวิตให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. เพื่อนำข้อค้นพบไปนำเสนอองค์กร หน่วยงาน และสถาบันต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาสตรีเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบทบาทและสถานภาพของสตรี